

Dret de Successions

2013/2014

Codi: 102237

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Susana Navas Navarro

Correu electrònic: Susana.Navas@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És necessari el coneixement del dret civil patrimonial, dret de família i responsabilitat civil.

Objectius

Els objectius són els següents:

1. coneixement dels conceptes fonamentals del dret de successions
2. organització d'una successió mortis causa
3. afrontar els problemes pràctics per part dels estudiants de cara al seu futur professional
4. coneixements línies jurisprudencials

Competències

Dret

- Analitzar adequadament les qüestions vinculades amb la igualtat entre homes i dones.
- Buscar, interpretar i aplicar normes jurídiques, argumentant cada un d'aquests assumptes.
- Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
- Contextualitzar les diferents formes de creació del dret en la seva evolució històrica i en la seva realitat actual.
- Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictamens.
- Demostrar que es té una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i el desenvolupament de la dialèctica jurídica.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Identificar els conflictes d'interessos subjacents en litigis i casos reals.
- Identificar, conèixer i aplicar els principis bàsics i generals de l'ordenament jurídic.
- Incorporar els mecanismes necessaris per conèixer, valorar i aplicar les reformes legislatives així com per seguir els canvis que es produeixen en una determinada matèria.
- Planificar i organitzar: gestió del temps, dels recursos, etc.
- Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictamens.
- Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els conceptes fonamentals del dret civil.
2. Analitzar les institucions pròpies del dret patrimonial.
3. Aplicar els conceptes de manera transversal en les diverses matèries que compreses en el dret civil a partir de la jurisprudència emanada dels diferents òrgans jurisdiccionals.
4. Aplicar els coneixements adquirits en l'elaboració de documents que reflecteixin determinats interessos jurídics.
5. Aplicar estratègies comunicatives per identificar i exposar conflictes de caràcter jurídic en els diversos àmbits del dret civil, civil familiar, de successions, de consum, de menors, de responsabilitat civil.
6. Aplicar estratègies per a produir textos escrits i orals en els diversos àmbits del dret civil.
7. Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
8. Contextualitzar les formes de creació del dret en l'àmbit patrimonial.
9. Defensar oralment de forma clara i estructurada les idees, els treballs, informes, escrits i dictamens.
10. Definir els conceptes europeus i internacionals en matèria d'igualtat.
11. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
12. Distingir el context sociojurídic de les diverses institucions civils.
13. Elaborar informes sobre els nous canvis legals.
14. Enumerar les reformes bàsiques en el dret de successions.
15. Exposar oralment, amb un discurs crític, les reformes de les institucions civils.
16. Identificar els conflictes d'interessos que pretén resoldre el legislador quan elabora normes civils.
17. Interpretar críticament els fonaments del dret civil.
18. Planificar i organitzar: gestió del temps, dels recursos, etc.
19. Produir textos orals en els diversos àmbits del dret civil, en què es demostrin capacitats comunicatives específiques.
20. Produir textos orals i escrits en els quals sigui present el discurs igualitari.
21. Produir textos orals i escrits exposant punts de vista propis que incideixin en les institucions jurídicocivils.
22. Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictamens.
23. Redactar textos escrits (contractes, testaments).
24. Resoldre interferències entre els diferents interessos en conflicte presents en les normes civils.
25. Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
26. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Continguts

TEMA 1: LA SUCCESSIÓ PER CAUSA DE MORT

1. Concepte de successió. Tipus de successió per causa de mort
2. Principis del dret successori català
3. Objecte de la successió: l'herència: composició. Successió sense hereu
4. El causant de la successió
5. El successor:
 - 5.1. Títols successoris: l'hereu i el llegatari
 - 5.2. Supòsits dubtosos de distinció entre hereu i legatari: L'hereu ex re certa, el llegat de part alíquota, l'hereu usufructuari

TEMA 2 : LES FASES EN L'ADQUISICIÓ DE L'HERÈNCIA

1. L'obertura de la successió: l'herència jacent. La possessió. El dret hereditari:

Concepte i elements

2. Vocació hereditària:

2.1. Capacitat i inhabilitat successòries

2.2. Indignitat i rehabilitació de l'indigne

3. Delació hereditària:

3.1. Classes de delació

3.2. Efectes: el ius delationis i el ius transmissionis

3.3. Pluralitat de delacions a favor de la mateixa persona sobre la mateixa herència

3.4. Concurrència de delacions: el dret d'acrèixer

TEMA 3: EL TESTAMENT, EL CODICIL I LES MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

1. El testament:

1.1. Concepte, caràcters

1.2. La capacitat per a testar: edat i capacitat natural

1.3. Contingut: disposicions testamentàries. Prohibicions de disposar

1.4. Tipus de testaments: notarial obert i tancat, hològraf

1.5. L'execució del testament: el marmessor. Nomanament, classes, facultats i responsabilitat

2. Els codicils: concepte, forma, contingut

3. Les memòries testamentàries: concepte, forma, contingut

TEMA 4: LA INTERPRETACIÓ I LA INEFICÀCIA DELS TESTAMENTS, CODICILS I MEMÒRIES TESTAMENTÀRIES

1. La interpretació:

1.1. Objecte de la interpretació

1.2. Principis i criteris interpretatius

2. La ineficàcia:

2.1. La nul·litat:

2.1.1. La nul·litat del testament i de les disposicions testamentàries: causes. Conversió i convalidació del testament nul

2.1.2. La nul·litat del codicil i de les memòries testamentàries

2.2. La revocació: concepte, classes i efectes. Revocació material del testament hològraf. Disposicions incompatibles

2.3. La caducitat

2.4. La ineficàcia per preterició errònia i la ineficàcia sobrevinguda per crisi matrimonial o de convivència

TEMA 5: LA INSTITUCIÓ D'HEREU

1. La institució d'hereu: caracterització, requisits: identificació i determinació
2. Regles especials en cas de pluralitat d'hereus
3. Modalitats de la institució. Conceptes generals:
 - 3.1. La condició suspensiva
 - 3.2. El termini: l'hereu vitalici
 - 3.3. El mode successori: concepte, classes, efectes
4. Disposicions fiduciàries:
 - 4.1. La designació d'hereu per fiduciari: supòsits, efectes
 - 4.2. L'herència i el llegat de confiança: concepte, contingut, efectes, ineficàcia

TEMA 6: LES SUBSTITUCIONS HEREDITÀRIES

1. La substitució hereditària en general: concepte i classes
2. Substitució vulgar:
 - 2.1. Concepte i supòsits
 - 2.2. La delació
 - 2.3. Efectes
3. La substitució pupil·lar i exemplar: concepte i règim jurídic
4. Els fideïcomissos:
 - 4.1. Disposicions generals: concepte, formes d'ordenació, límits i classes
 - 4.2. Interpretació dels fideïcomissos: regles, presumpció de condició
 - 4.3. Pendència del fideïcomís:
 - 4.3.1. La figura de l'hereu fiduciari. Administració i disposició dels béns hereditaris. Responsabilitat de l'hereu fiduciari. La quarta trebel·liànica o quota lliure
 - 4.3.2. Protecció del dret dels fideïcomissaris
 - 4.4. La delació del fideïcomís: adquisició i efectes de la delació. La impugnació dels actes dispositius. Responsabilitat dels hereus fideïcomissaris
5. El fideïcomís de residu i la substitució preventiva de residu: concepte i règim jurídic

TEMA 7: ELS LLEGATS

1. Concepte i característiques
2. Estructura:
 - 2.1. Subjectes. Llegats a termini i sota condició. Mode successori
 - 2.2. Objecte: drets i béns

3. Eficàcia dels llegats: real i obligacional

4. Règim jurídic del llegat:

4.1. Delació, repudiació i acceptació

4.2. Compliment, riscos, fruits

4.3. Accions i garanties del llegatari. La quarta falcídia o quarta hereditària mínima

5. Classes de llegats

6. Ineficàcia i reducció dels llegats

TEMA 8: ELS PACTES SUCCESSORIS I LES DONACIONS MORTIS CAUSA

1. Els pactes successoris:

1.1. Concepte, subjectes, contingut, forma, ineficàcia i resolució

1.2. Classes de pactes successoris: heretaments a favor dels atorgants, heretaments a favor de terceres persones i pacte successori d'atribució particular

1.3. Pactes successoris i protocols familiars. La successió en l'empresa familiar

2. Donacions per causa de mort:

2.1 La mort. La revocabilitat. Classes de donacions per causa de mort

2.2 Adquisició dels béns donats

2.3 Remissió a determinades normes dels llegats

TEMA 9: LA SUCCESSION INTESADA

1. Concepte i funció de la successió intesada. L'obertura de la successió intesada

2. Els hereus abintestat:

2.1. El parentiu. El dret de representació

2.2. Els ordres successoris:

2.2.1. Dret dels fills i descendents

2.2.2. Successió del cònjuge vidu i del convivent en unió estable de parella

2.2.3. Dret dels progenitors i ascendents

2.3.4. Dret dels col·laterals

3. La successió intesada en cas d'adopció

4. La successió de la Generalitat de Catalunya

5. La successió intesada del causant impúber

6. La successió intesada en cas d'acolliment de persones grans

TEMA 10 : LES ATRIBUCIONS SUCCESSÒRIES DETERMINADES PER LA LLEI

1. la legítima

- 1.1. Concepte. Naturalesa jurídica. Delació
- 1.2. Legítimis. El desheretament i la preterició
- 1.3. Quantia i còmput de la legítima: imputació i computació. La legítima individual
- 1.4. El pagament de la legítima:
 - 1.4.1. L'atribució de la legítima pel causant
 - 1.4.2. Intangibilitat i suplement de la legítima
 - 1.4.3. Valoració dels béns
 - 1.4.4. Responsabilitat
- 1.5. La inoficiositat legitimària
- 1.6. Extinció de la legítima. Prescripció
- 2. La quarta vidual
 - 2.1. Concepte. Naturalesa jurídica. Requisits
 - 2.2. Càlcul. Pagament. Acció de reclamació. Garanties
 - 2.3. Extinció i pèrdua
- 3. La quarta en cas d'acolliment de persones grans

TEMA 11: L'ADQUISICIÓ DE L'HERÈNCIA

- 1. Sistemes d'adquisició hereditària
- 2. Capacitat per acceptar i repudiar
- 3. La interpellatio in iure
- 4. L'acceptació:
 - 4.1. Concepte i requisits
 - 4.1. Formes. Acceptació tàcita
 - 4.2. Acceptació dels creditors. Acceptació forçosa
- 5. La repudiació
 - 5.1. Concepte i requisits
 - 5.2. Pèrdua de la facultat de repudiar
- 6. Efectes de l'acceptació:
 - 6.1. Pura i simple: confusió de patrimonis, responsabilitat il·limitada, benefici de separació de patrimonis
 - 6.2. A benefici d'inventari: separació de patrimonis, responsabilitat limitada, administració liquidatòria
- 7. El benefici de separació de patrimonis

TEMA 12: LA COMUNITAT HEREDITÀRIA. LA PARTICIÓ I LA COL·LACIÓ

1. La comunitat hereditària:

1.1. Configuració jurídica: durada

1.2. Règim jurídic: administració i disposició dels béns hereditaris

2. La partició:

2.1. Legitimació. Suspensió de la partició

2.2. Operacions particionals. Classes de particions. L'arbitratge successori (art. 10 LA)

2.3. Eficàcia de la partició. Rescisió per lesió

2.4. Impugnació de la partició. Responsabilitat dels cohereus

3. La col·lació

3.1. Concepte

3.2. Béns col·lacionables i la seva valoració

3.3. Persones beneficiàries

TEMA 13. LA PROTECCIÓ DEL DRET HEREDITARI

1. L'acció de petició d'herència:

1.1. Legitimats

1.2. Objecte de l'acció

1.3. Acció de petició d'herència i usucapió

2. L'hereu aparent:

2.1. Concepte

2.3. Règim jurídic: protecció dels adquirents de bona fe i a títol onerós

Metodologia

El procés d'aprenentatge té com a base el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca subministrant-li informació i mostrant-li les fonts on es pot aconseguir.

El desenvolupament de la docència de l'assignatura i de la formació de l'estudiant es fonamenta en les següents activitats:

1. Activitats dirigides:

1.1 *Classes magistrals*: on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria i seu el marc jurídic normatiu i jurisprudencial. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant i estan concebudes com un mètode fonamentalment unidireccional de transmissió de coneixements del professor a l'alumne.

1.2. *Classes pràctiques*: on els estudiants analitzen i resolen juntament amb el professor casos

pràctics prèviament elaborats. En supòsits concrets, els casos s'elaboraran a classe. La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació crítica de la normativa i jurisprudència relacionades amb el contingut essencial explicat a les classes teòriques.

2. Activitats supervisades:

Es tracta d'activitats que els estudiants desenvoluparan en l'aula, amb la supervisió i suport del professor. Es tracta de l'elaboració d'algun supòsit pràctic en l'aula, estudi i discussió oral de textos jurídics, bé de la realització d'esquemes d'alguns epígrafs de l'assignatura, de l'elaboració d'un glossari de conceptes. El contingut concret d'aquestes activitats el determinarà el professor de cada grup.

3. Activitats autònomes:

3.1. Elaboració de documents: es tracta de documents de les activitats pràctiques que seran lliurades i analitzades a l'aula (vegeu 1.2). Es pot tractar de casos pràctics proposats amb l'antelació suficient pel professor extrets de sentències dels tribunals. També es proposa com activitat autònoma un examen parcial, la forma concreta del qual la determinarà cada professor en el seu grup.

3.2. Cerca de bibliografia i jurisprudència instrumental per a la resolució dels casos pràctics i la preparació de l'examen parcial. En algun o alguns casos els estudiants hauran de fer la cerca de la documentació de forma autònoma.

3.3. Lectura comprensiva de textos jurídics: Els textos jurídics poden ser sentències, normes articles de revista o monografies, a més del manual o dels manuals recomanats. El tipus de text jurídic concret es determinarà per cada professor segons el seu grup.

Part del material jurídic a disposició de l'estudiant es lliurarà mitjançant el campus virtual.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
classes magistrals	29,5	1,18	1, 5, 6, 7, 11, 13, 17, 19, 21, 25
classes pràctiques	7,5	0,3	2, 7, 8, 11, 12, 13, 16, 21, 22, 23, 25, 26
Tipus: Supervisades			
aplicació pràctica de coneixements teòrics	8	0,32	2, 7, 9, 11, 13, 16, 17, 19, 24, 25
Tipus: Autònomes			
cerca bibliografia i jurisprudència	10	0,4	3, 8, 9, 12, 14, 15, 18, 19, 22, 23, 26
estudi	43,5	1,74	1, 7, 11, 13, 16, 17, 22, 23, 24, 26
examen parcial	1,5	0,06	1, 3, 11, 12, 13, 22, 23, 25, 26
lectura textos jurídics	30	1,2	2, 4, 8, 9, 13, 17, 19, 21, 22
redacció treballs	20	0,8	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 16, 22, 23, 25

Avaluació

SISTEMA D'AVUACIÓ DE L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES I SISTEMA DE QUALIFICACIONS

SISTEMA D'AVUACIÓ I DE QUALIFICACIÓ ORDINARI: combina l'avaluació continuada i la resolució d'un examen final teòric-pràctic, que podrà ser oral o escrit segons el professor de cada grup.

1.1. Avaluació continuada:

Requereix assistir a les classes pràctiques, lliurar els treballs proposats i resoldre, en el seu cas, a l'aula les activitats avaluable. Se superarà l'avaluació continuada quan:

- s'hagi fet l'examen parcial (obligatori i no alliberatori)
- aplicació pràctica de conceptes teòrics
- s'hagi superat l'exposició oral d'un text jurídic proposat pel professor

Les tres activitats avaluable són obligatòries.

El promig de les diferents qualificacions obtingudes de les activitats avaluable ha de ser com a mínim de 5 punts (vegeu activitats d'aprenentatge).

1.2. Examen final:

Només es podrà realitzar si s'ha superat l'avaluació continuada. El tipus concret d'examen (oral, escrit, desenvolupament de preguntes, multiple choice, etc...) serà determinat per l'equip docent. Els estudiants s'examinen de tot el programa.

1.3. Qualificació de l'assignatura amb el sistema d'avaluació

La puntuació obtinguda en l'avaluació continuada tindrà un valor del 30% de la qualificació de l'assignatura. La puntuació de l'examen tindrà un valor del 70% de la qualificació de l'assignatura.

Quan s'hagi superat l'avaluació continuada i s'hagi obtingut un mínim de 5 punts a l'examen final ordinari, la qualificació final de l'assignatura s'obté fent el promig corresponent. L'assignatura s'aprovarà amb l'obtenció d'un promig mínim de 5 sobre 10.

Atenció: quan la qualificació de l'examen final ordinari sigui inferior a 5 la nota final serà suspens.

SISTEMA D'AVUACIÓ I DE QUALIFICACIÓ SUBSIDIARI: per accedir a la re-avaluació s'ha d'haver superat l'avaluació continuada amb un mínim de 5 punts i el promig de la nota de l'avaluació continuada i de l'examen final ordinari ha d'ésser com a mínim 4 punts sobre 10. Es farà un examen final teòric-pràctic el qual s'haurà de superar amb un mínim de 5 punts. Els alumnes s'examinen de tot el programa.

Quan s'hagi superat l'avaluació continuada i s'hagi obtingut un mínim de 5 punts a l'examen, la qualificació final de l'assignatura s'obté fent el promig corresponent.

L'assignatura s'aprovarà amb l'obtenció d'un promig mínim de 5 sobre 10.

3. CONVOCATÒRIES

El nombre de convocatòries està establert en la normativa de permanència.

En l'examen final ordinari no presentar-se sense causa justificada o retirar-se després d'haver estat comunicades les preguntes, implica esgotar la convocatòria.

Tant l'examen final ordinari com el subsidiari serà el mateix per a tots els grups de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
avaluació continuada	30%	0	0	1, 2, 4, 6, 8, 10, 11, 14, 20, 21, 23, 25, 26

examen final ordinari	70%	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 8, 11, 12, 17, 18, 20, 23, 25, 26
re-avaluació	70%	0	0	1, 2, 4, 5, 7, 11, 12, 16, 18, 21, 23

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

1. Legislació:

- Llei del Llibre IV del Codi civil de Catalunya i legislació complementària
- Codi Civil espanyol

2. Bibliografia bàsica:

1. Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones. Antoni Vaquer - Pedro del Pozo - Esteve Bosch, Marcial Pons, Barcelona/Madrid, 2009.
1. Dret civil català. Dret de successions. Vol. III, Adolfo Lucas (dir.), Bosch, Barcelona, 2010.
2. Curso de derecho civil, V. Derecho de sucesiones. Manuel Albaladejo, Ed. Edisofer, 9ª ed., 2008.
1. Elementos de derecho civil, V, Sucesiones, José Luis Lacruz Berdejo y otros, Ed. Dykinson, 2007.

3. Bibliografia recomanada:

- Comentaris al Llibre IV del Codi civil de Catalunya, Dret de successions, Joan Egea - Josep Ferrer (dirs.), 2 vols., Atelier, Barcelona, 2009.
- XV Jornades de Dret català a Tossa, El nou dret successori del Codi civil de Catalunya, Àrea de dret civil, UdG (coord.), Documentia Universitaria, 2009.